

Lausunto

11.10.2024

Asia: VN/25238/2024

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VN/25238/2024

Valtioneuvoston asetus teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää lausuntopyynnöstä otsikkoasiassa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen ilmastopolitiikkaan. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa. Päästöjä on vähennettävä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologia neutraalisti.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ilmastopolitiikan yhtenä painopisteenä on päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kiihtyvä kehitys teollisuudessa ja energiantuotannossa. Hallituksen tavoitteena on myös vahvistaa Suomen investointiympäristön houkuttelevuutta ja lisätä Suomeen suuntautuvia investointeja useilla eri toimenpiteillä, muun muassa luomalla kansallinen toimintamalli isojen investointihankkeiden saamiseksi Suomeen sekä luomalla yhden luukun periaatteen mukaiset sujuvat viranomais- ja luvitusprosessit sekä nopeutetut ja etukäteen määritellyt käsittelyajat.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus toteuttaa määräaikaisten neljän miljardin euron investointiohjelman, jolla rakennetaan kestävä kasvun edellytyksiä. Investointiohjelma rahoitetaan valtion omaisuuden myynnistä kertyvillä tuloilla. Investointiohjelmaan sisältyy yhtenä toimenpiteenä elinkeinopoliittinen varaus (400 miljoonaa euroa), jolla hallitus on varautunut elinkeinopoliittisiin tarpeisiin.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 23.1.2024, että työ- ja elinkeinoministeriö käynnistää valmistelun ja notifioi Euroopan komissiolle valtioneuvoston päätöksen mukaisia tilapäisiä kriisi- ja siirtymäpuitteita talouden tukemiseksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan koskevan komission tiedonannon (2023/C 101/03, kriisi- ja siirtymäpuitteet) mukaisen Suomen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti.

Komissio esittää kriisi- ja siirtymäpuitteissa ne perusteet, joita se soveltaa arvioidessaan puitteiden tarkoittamien jäsenvaltioiden valtioneuvoston päätösten soveltuvuutta sisämarkkinoille. Puitteissa todetusti komissio katsoo muun muassa, että tarvitaan lisää strategisia investointeja, jotta voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja nopeuttaa vihreää siirtymää. Jäsenvaltioiden on osoitettava, että komissiolle kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaisesti ilmoitetut ja niiden soveltamisalaan kuuluvat valtioneuvoston päätösten mukaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä, asianmukaisia ja oikeasuhteisia ja että kaikki puitteissa esitetyt sovellettavat edellytykset täyttyvät.

Valtioneuvoston päätösten mukaisesti olisi mahdollista myöntää tukea teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämistä ja energiatehokkuustoimenpiteitä edistävälle sekä ja nettonollataloutta edistävälle strategisille investoinneille (investointitukiohjelma). Investointitukiohjelman budjettirahoituksessa on tarkoitus käyttää edellä mainittua hallitusohjelman mukaista elinkeinopoliittista varausta.

Ehdotettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin investointitukiohjelman ehdoista ja tukiohjelmaan perustuvien valtionavustusten myöntämisestä. Asetuksen tarkoittaman investointitukiohjelman keskeisenä tavoitteena on edistää ja vauhdittaa sellaisia merkittäviä teollisia investointeja, jotka vähentävät riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja edistävät puhdasta siirtymää, erityisesti teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilisyttä ja energiatehokkuutta sekä siirtymää kohti ilmastoneutraalia taloutta.

EK:n lausunto

Lausuntonamme esitämme seuraavaa.

Yleistä

Sääntelyn ja sen soveltamisalan tulkinta tulisi olla mahdollisimman väljää, jotta investointitukiohjelma täyttäisi sille asetetut tavoitteet investointien edistämisestä ja vauhdittamisesta.

Kriisipuitteet asettavat sääntelylle tiettyjä reunaehtoja, mutta puutteiden jättämä kansallinen liikkumavara on tarpeen käyttää täysimääräisesti, eikä hyvityksen saamiselle asetettavia ehtoja tule kansallisella sääntelyllä tiukentaa.

Investointitukiohjelman sisällölliset rajaukset

Asetuksessa ehdotetaan investointitukiohjelman rajaamista kriisi- ja siirtymäpuitteiden jaksoihin 2.6. ja 2.8.

Kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.6. jakso koskee investointitukia teollisuuden vähähiilistämiseen sekä energiatehokkuustoimenpiteisiin. Jakson 2.6. nojalla on mahdollista tukea investointeja, jotka mahdollistavat sen, että joko suorat kasvihuonekaasupäästöt tuensaajan teollisuuslaitoksesta vähenevät ainakin 40 prosenttia tukea edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna ja/tai teollisuuslaitoksen energiankulutus vähenee tuetun toiminnan osalta vähintään 20 prosenttia tukea edeltäneeseen tilanteeseen verrattuna.

Kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.8. jaksossa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuuksia tukea tuotannollisia investointeja tiettyihin nettonollatalouteen siirtymisen kannalta välttämättömiin strategisiin hyödykkeisiin.

Kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.5.1. jakso koskee investointitukia uusiutuvan energian tuotantoon ja varastointiin. Jakson perusteella sisämarkkinoille sopivaa on investointituki, joka myönnetään

investoinneille energian tuotantoon uusiutuvista lähteistä, mukaan lukien uusiutuvan vedyn ja uusiutuvaan vetyyn perustuvien polttoaineiden tuotanto mutta pois lukien sähköntuotanto uusiutuvasta vedystä; investointituki sähkön tai lämmön varastointiin sekä investointituki uusiutuvan vedyn, biopolttoaineiden, bionesteiden, biokaasun sekä biomassapolttoaineiden varastointiin, silloin kun vuosittain vähintään 75 prosenttia varastoitavasta tuotteesta saadaan suoraan varaston yhteydessä olevasta uusiutuvan vedyn, biopolttoaineiden, bionesteiden, biokaasun tai biomassapolttoaineiden tuotantolaitoksesta.

EK pitää kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.6. ja 2.8. jaksujen lisäksi 2.5.1. jakson mukaisia investointeja valtioneuvoston asetuksen tavoitteiden kannalta tärkeinä, ja esittää investointitukiohjelman kattavuuden ulottamista myös 2.5.1. jakson mukaisiin investointeihin – sillä erotuksella, että uusiutuvan sähkön tuotantoon tähtäävät maatuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet rajattaisiin tukiohjelman ulkopuolelle, sillä niiden voidaan katsoa etenevän Suomessa jo markkinaehtoisesti. Näin tukiohjelman avulla voitaisiin edistää Suomen kansantalouden kannalta tärkeitä investointeja uusiutuvan vedyn ja uusiutuvaan vetyyn perustuvien polttoaineiden tuotantoon, sähkön tai lämmön varastointiin sekä uusiutuvan vedyn, biopolttoaineiden, bionesteiden, biokaasun sekä biomassapolttoaineiden varastointiin.

Investoinnin 30 miljoonan euron alaraja ja sen laskenta

Investoinnin 30 miljoonan euron alarajan täyttymistä tulee tarkastella konsernin eli taloudellisen yksikön tasolla, mikä on muutoinkin valtiontukea koskevissa asioissa oikea tarkastelutaso. Konsernikohtainen laskenta mahdollistaisi sen, että esimerkiksi kolmeen eri laitokseen tehtävä, kokonaisuutena yli 30 miljoonaa euroa, mutta yksittäisessä laitoksessa 30 miljoonaa euroa alittava investointi saataisiin avustuksen piiriin.

Olisi toivottavaa, että tuen myöntämisen ehtona pidettyä 30 miljoonan euron hyväksyttävien kustannusten rajaa alennettaisiin 10 miljoonaan euroon. Näin varmistettaisiin, että tuki saataisiin myönnettyä täysimääräisenä vuoden 2025 aikana ja useammalla hankkeella olisi mahdollisuus tuen hakemiseen. EK esittää huolen siitä, että asetuksen tiukka aikataulu voi tehdä erittäin suurten hankkeiden avustuksen hakemisesta haastavaa.

On myös huomattava, että korkea alaraja rajaa käytännössä esimerkiksi kotimaisen palvelusektorin ja puhdasta siirtymää edistäviä investointihankkeita tuen ulkopuolelle. Rajan laskeminen voisi lisätä investointien määrää ja vauhdittaa edelleen puhdasta siirtymää ja fossiiliriippuvuuden vähentämistä. Näin voitaisiin tukea kotimaisen arvonlisän luontia. Hallitus voisi myös arvioida sellaisten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointimekanismien luontia, jotka kohdistuvat myös palvelusektorille. Tällaisia voisivat olla esim. erillinen investointihyvitys palvelualoille tai palvelualojen sähköveron alentaminen.

Töiden aloittamisen määritelmä

Töiden alkamisen määritelmän tulisi olla mahdollisimman yksiselitteinen tulkintaerimielisyyksien välttämiseksi. Esimerkiksi ”sitoumus, joka tekee investoinnista peruuttamattoman” voi olla tulkinnanvarainen käsite.

Töiden alkaminen tulee määritellä neutraalisti niin, ettei esimerkiksi maanrakennustöitä (kuten tontin tasoitusta ja paalutusta) tule katsoa töiden alkamiseksi. Normaaliin kiinteistöhoitoon voi kuulua maanrakennuksen kaltaisia toimia ilman, että töitä on allokoitu minkään projektin alle, tai että niitä olisi tarkoitus periä osana hankkeen tukikelpoisia kustannuksia. Tämä myös asettaisi omalle tontille ja toisen tontille rakentavat yritykset epätasa-arvoiseen asemaan, koska tontti voidaan ostaa ja vuokrata ehdollisena sille, että myyjä / vuokranantaja suorittaa tarvittavat maanrakennustyöt tontilla ennen kauppaa, eikä tontin hankintaa silti esityksen perusteella katsottaisi töiden alkamiseksi, siinä missä omalla tontilla maanrakennus katsotaan esityksen mukaan aina töiden alkamiseksi.

Myöskään laitehankintoihin sitoutumisen ajoitusta ei ole tarkoituksenmukaista pitää töiden aloituksena tässä mielessä, sillä investointien vaatimia erikoislaitehankintoja voi olla välttämätöntä suunnitella ja varata jo vuosia ennen töiden aloitusta. Esimerkiksi rakennus- tai asennustöiden aloittaminen voisi olla parempi kriteeri.

Vedyn kohtelu avustuksessa

Asetuksen mukaan avustus ei sovellu verkkosähköllä (ml. osin ydinvoimalla) tuotettua vähähiilistä vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisinvestointien tukemiseen, vaikka tämä olisi valtiotukisääntöjen puitteissa mahdollista.

Valtiotukisäännösten (kriisi- ja siirtymäpuitteet) kohdan 81 i alakohta (iii) vastaa ymmärryksemme mukaan komission esittämää vähähiilisen vedyn tuotantokriteeriä. Näin ollen EK ei näe, että sen toteutettavuudessa pitäisi olla Suomen kohdalla suuria haasteita.

Avustuksen suunnittelu, kohdentaminen ja kriteerit on ymmärrettävästi tehty EU:n tilapäisten valtiotukien puitteissa. On valitettavaa, jos avustusta ei voida soveltaa uusiutuvan vedyn lisäksi kaikkiin vähähiilistä vetyä käyttäviin investointeihin.

Avustuksen perusteeksi hyväksyttävät kustannukset (10 §)

Asetuksen 10 §:n mukaan hyväksyttäviä kustannuksia olisivat ”...energiatehokkuuden parantamiseen tarvittavien laitteiden, koneiden tai laitosten kustannukset sekä muut investointikustannukset”. On hyvä, että kyseinen muotoilu kattaa yksiselitteisesti myös muut investointikustannukset.

Avustuksen perusteeksi kelpaamattomat investointikustannukset (10 §)

Asetuksen 10 §:n mukaan palkat ja yleiskustannukset eivät olisi avustuksen perusteeksi hyväksyttäviä kustannuksia. Tätä rajausta ei ole perusteltu asetuksessa lainkaan.

Investoinnin suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät palkat ja yleiskustannukset olisi tärkeää sisällyttää avustuksen piiriin. Suunnittelukustannukset voivat muodostaa merkittävän osan investointiprojektien palkkakustannuksista ollen esimerkiksi 10–20 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Nykyinen esitys kannustaa ulkoisten palveluntarjoajien, esimerkiksi insinööritoimistojen, käyttöön, koska ulkoistetuista töistä johtuvat kustannukset oikeuttavat hyvitykseen.

Yleiskustannusten käsitettä ei ole asetuksessa määritelty, ja onkin epäselvää, mitä kyseisellä kategorialla tarkoitetaan. Koska yleiskustannuksen käsitettä ei ole mitenkään määritelty, on riskinä, että mikä tahansa hankinnasta tai työstä johtuva kustannus, joka ei kohdistu suoraan tietyn käyttöomaisuuden hankintaan, katsotaan soveltamiskäytännössä yleiskustannukseksi. Näitä voisivat olla esimerkiksi ohjelmistot, ohjelmistojen lisenssimaksut ja tilavuokrat. Tällainen epäselvä raja on omiaan lisäämään tulokinnanvaraisuutta.

Lisäksi on huomattava, että koneiden, laitteiden ja materiaalin asennuskulut ja asennusvalvonta ovat investointeihin väistämättä liittyviä kuluja. Niiden tulisi sisältyä avustuksen perusteeseen.

Avustuksen enimmäismäärä

Asetuksessa todetaan, että avustusta voidaan hankekohtaisen harkinnan perusteella myöntää enintään 50 prosenttia 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen muiden kuin sähköistämiseen liittyvien kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien investointien hyväksyttävistä kustannuksista ja 30 prosenttia sähköistämiseen liittyvien investointien kustannuksista.

Teknologianeutraaliuden periaatetta noudattaen avustuksen ei tulisi erota sen perusteella, pohjautuuko valittu kasvihuonekaasupäästöjä vähentävän investoinnin teknologia sähköistämiseen vai ei. Erottelua sähköistämiseen ja muiden kuin sähköistämiseen perustuvien investointien välillä ei voi pitää perusteltuna, joten avustusprosentin tulisi molemmissa tapauksissa olla sama 50 prosenttia – kuten myös 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen energiankulutusta vähentävien investointien osalta. EK myös huomauttaa, että mainittu 50 prosenttia on kriisi- ja siirtymäpuitteiden mahdollistamaa enimmäistukitasoa (60 %) alhaisempi.

Kasautumisvaikutus

Asetuksen 11 §:n perusteluissa esitettyjä näkökulmia EU:n valtioneuvoston päätösten kasautumissääntöihin ei ole esitetty itse asetuksessa. Tätä olisi hyvä selkeyttää myös asetuksen tasolla.

Kokoistuotantokapasiteetin lisääminen

Asetuksen 12 § 1 momentin mukaan avustus ei saisi kohdistua avustuksen saajan kokonaistuotantokapasiteetin lisäämiseen, muutoin kuin teknisistä syistä välttämättömän kapasiteetin lisäämiseen enintään kahdella prosentilla. Tämä muotoilu ei vastanne täysin kriisipuitteiden tarkoitusta, vaan vaikuttaa tarpeettoman suppealta.

Kriisipuitteiden kohdan 2.6 (81) f-alakohdassa todetaan, että ”Tuella ei saa pyrkiä tuensaajan kokonaistuotantokapasiteetin lisäyksen rahoittamiseen . Samaan tulkintaan viittaa myös kriisipuitteiden englanninkielinen versio muotoilu ”the aid must not aim at financing an increase of the overall production capacity of the beneficiary.”

Perusteluita tulisi tarkentaa myös siten, että avustukseen oikeuttavan investoinnin yhteydessä tehtävä tuotantokapasiteetin lisäys ei voi missään olosuhteissa muodostaa estettä avustuksen hyödyntämiselle, vaan oikeus avustukseen olisi investoinnin muilta osin normaalisti voimassa.

36 kuukauden aikaraja ja takautuvuus

Avustuksella rahoitettavan laitoksen tai laitteiston tulisi olla valmis ja toiminnassa 36 kuukauden kuluessa avustuksen myöntämispäivästä. Tämä 36 kuukauden aikaraja investoinnin valmistumiselle on lyhyt, erityisesti, koska

- soveltamisalaan kuuluvien investointien suunnittelu-aika on tyypillisesti pitkä
  - suurten investointien hankinta-ajat voivat käytännössä olla todella pitkät ja luvitusprosessit saattavat hidastaa toteuttamista;
  - Suomi ei ulota avustusmahdollisuutta jo alkaneille hankkeille kriisipuitteen sallimalla tavalla; ja
  - avustusta pitää hakea ennen töiden ”alkamista”, joka on asetuksessa määritelty laajasti.
-
- Esimerkki: Suurten investointien suunnittelu- ja toteutusaika T&K-vaiheesta sen valmistumiseen lasketaan useissa vuosissa: T&K 1–2,5 v, esitutkimus 1 v, soveltuvuustutkimus 1–2 v, määrittelyvaihe 1–2 v, toteutusvaihe 3–4,5 v. Jotta avustuksella olisi investointiin käynnistävä vaikutus, tulisi avustusta voida hakea määrittelyvaiheen aikana, jonka jälkeen investoinnin valmistumiseen kestää vielä vähintään 4–5 vuotta.

Suomen tulisikin hyödyntää kriisipuitteiden sallimia ajallisia reunaehtoja täysimääräisesti. Esityksessä tulisi sallia tuen myöntäminen myös hankkeille, jotka on aloitettu 9.3.2023 tai sen jälkeen, siltä osin kuin kriisipuitteet sen mahdollistavat.

Komissio on kriisipuitteiden jaksojen 2.5.1. ja 2.6. osalta nimenomaisesti mahdollistanut tuen myöntämisen sellaisille hankkeille, jotka ovat alkaneet jopa ennen nykyisten kriisi- ja

siirtymäpuitteiden voimaantuloa. Tätä mahdollisuutta ulottaa tuki jo alkaneille hankkeille, ei kuitenkaan esitetä kansallisesti otettavan käyttöön, jotta tuki olisi aidosti kannustava.

EK huomauttaa, että esimerkiksi Saksassa tukea voidaan myöntää jaksojen 2.5.1 ja 2.6 mukaisesti myös investointeihin, joiden osalta työt on aloitettu 9. maaliskuuta 2023 tai sen jälkeen. EK esittää, että hyvitys voitaisiin myöntää jo käynnistetyille hankkeille (työt on aloitettu 9. maaliskuuta 2023 tai sen jälkeen). Tämä on tärkeää, jotta investoinnit Suomeen eivät ole heikommassa asemassa Keski-Eurooppaan nähden.

Asetuksessa on (kriisipuitteen edellyttämin tavoin) asetettu sanktio sille, jos laitos ei ole valmis ja toiminnassa 36 kuukauden kuluessa investointihyvityksen myöntämispäivästä.

Seuraamusjärjestelmän osalta asetuksessa säädettäisiin, että mikäli 36 kuukauden määräaikaa ei noudateta, 7 §:n 3 momentin mukaista avustuksen viimeistä erää, jonka tulee olla suuruudeltaan vähintään 20 % myönnetystä avustuksesta, ei makseta tuensaajalle.

Tuen 20 % maksuosuuden pidättämistä ei pitäisi tehdä, jos viivästyminen ei ole johtunut yhtiöstä. Esitetyn 20 % avustusosuuden maksamisesta pidättäytymisen asemesta kyseinen osuus voitaisiin asettaa sanktion ylärajaksi, mutta sen määrä olisi harkinnanvarainen esimerkiksi tilanteessa, että viivästys johtuu viranomaisen toimesta tai alihankkijan viivästyksestä, tai force majeure-tilanteesta. Tuensaajalla tulisi myös olla mahdollisuus perustellusta syytä hakea lisäaikaa hankkeen loppuunsaattamiselle ilman että 20 % maksuosuuden pidättäminen tapahtuisi automaattisesti.

Vertailuperusteet

Asetuksessa esitetyt vertailuperusteet ovat kannatettavia, mutta periaatteen 1) osalta on todettava että avustuksen hakijalla on lähtökohtaisesti parhaat edellytykset arvioida hankkeen toteutettavuutta. Näin ollen valtionapuviranomaisen harkintaa hankkeen toteutettavuudesta tulee pitää vähempiarvoisena, viimesijaisena perusteena muiden vertailuperusteiden rinnalla.

Hyväksyttävät kustannukset (15 §)

Asetuksessa tai sen perusteluissa olisi syytä selvittää tarkemmin, mitä avustuksen piiriin hyväksyttävillä aineettomaan omaisuuteen kohdistuvilla investointihankkeen kustannuksilla tarkoitetaan, etenkin jos niihin liittyy erityisiä ehtoja. Lähtökohtaisesti aineeton omaisuus on harvoin kytketty tiettyyn alueeseen tai hankkeeseen, joten hyväksyttäväksi kustannukseksi luettavien ehtojen 1) ja 6) tarkoitusta ja tulkintaa on syytä täsmentää. Tarpeettoman tiukkoja kansallisia rajoituksia aineettoman omaisuuden siirrettävyyteen on syytä välttää.

Muutoin viittaamme edellä 10 pykälän osalta hyväksyttävien ja hyväksyttäväksi kelpaamattomien kustannusten osalta lausuttuun.

Avustuksen myöntämisen erityiset edellytykset (17 §)

Asetuksessa todetaan, että avustuksen saajan on sitouduttava säilyttämään investointi kyseisellä alueella vähintään viiden vuoden ajan sekä pienten ja keskisuurten yritysten osalta vähintään kolmen vuoden ajan investoinnin valmistumisen jälkeen. Peruste tulee kriisi- ja siirtymäpuitteista, mutta tätä voidaan pitää nopeasti muuttuvassa liiketoimintaympäristössä markkinoiden toimintaa tarpeettomasti rajaavana.

Pykälän 4 momentin mukaan valtionapuviranomaisen eli tulee ennen avustuksen myöntämistä todentaa konkreettinen riski siitä, että tuotannollinen investointi ei toteudu Euroopan talousalueella ja että 2 momentissa tarkoitettua riskiä toimintojen siirtämisestä Euroopan talousalueen sisällä ei ole. Tätä voi pitää ajatuksellisesti kannatettavana, mutta todennettavuus on mahdollisesti haastavaa toteuttaa käytännössä. Näin ollen olisi perusteltua kääntää todentamisvelvollisuus toisin päin, jolloin tukea ei voitaisi myöntää jos investointi olisi toteutumassa Euroopan talousalueella tai sisältäisi konkreettisesti osoitettavan riskin toimintojen siirtämisestä Euroopan talousalueen sisällä.

Momentin 3 rajoituksia voidaan pitää ongelmallisina sellaisessa tapauksessa, jossa Euroopan talousalueella toisessa jäsenvaltiossa rekisteröity yhtiö suunnittelee laatuaan ensimmäistä investointia Suomeen, ja on siksi perustanut Suomeen paikallisen projektiyhtiön hankkeen toteuttamista varten. Asetuksen perusteluissa olisi syytä selkeyttää asetuksen tulkintaa.

Hiilidioksidin talteenottohankkeet

Hallitusohjelmassa asetetaan suuria odotuksia hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen suhteellisen nopealla aikataululla. Hallitus valmistautuu riittäviin kannusteisiin investointien etenemiseksi. Avustuksen osalta olisi hyödyllistä, että hiilidioksidin talteenoton, hyödyntämisen ja varastoinnin hankkeet luetaan avustuksen soveltamisen piiriin.

Suomen tulevat toimet

Suomen tulee analysoida jatkuvasti tulevia EU:n valtiontukisäännöksiä ja tukikilpailutilannetta EU:n sisällä. Lähtökohtana on pyrkiä takaisin tiukempiin valtiontukisääntöihin ja päästä EU-tasolla irti valtiontukikilpailusta. Jos nykyisen kaltaiset löysennetyt valtiontukisäännöt jatkuvat ja jäsenvaltiot tukevat merkittävästi puhtaan siirtymän hankkeita myös jatkossa, on Suomen kansainvälisen tilanteen niin vaatiessa jatkettava nyt rakenteilla olevaa tai otettava käyttöön jokin vastaavanlainen tukimekanismi myös vuoden 2025 jälkeen.

On ensisijaisen tärkeää, että teknologianeutraalius säilytetään kantavana periaatteena. Niin EU-tasolla kuin kansallisestikin tulisi pidättäytyä listaamasta teknologioita, joita voidaan tukea. Julkishallinnon ei tulisi pyrkiä kaikenkattavaan listaukseen tiettyyn tarkoitukseen hyväksytyistä

teknologioista, vaan mahdollistaa uusien teknologioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen tarvittavan toimintaympäristön rakentaminen. Tukea olisi sen sijaan tarjottava parhaimmille teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuuteen liittyville hankkeille sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtyville hankkeille, joissa voivat yhdistyä useat eri kypsyyssasteissa olevat teknologiat sekä systeemitason optimointi.

Valtionapuviranomainen

Asetuksen 2 §:ssa esitetään, että valtionapuviranomainen olisi Innovaatorahoituskeskus Business Finland, joka vastaisi valtionavustuslaissa ja tässä asetuksessa viranomaiselle asetetuista tehtävistä. EK huomauttaa, että Business Finlandin toiminnassa täytyy varmistaa riittävät resurssit valtionapupäätösten sujuvaksi ja viivytyksettömäksi käsittelyksi, etenkin huomioiden investointitukiohjelman tiukka aikataulu.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ulla Heinonen

Johtaja

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Peljo Janne
Elinkeinoelämän keskusliitto EK